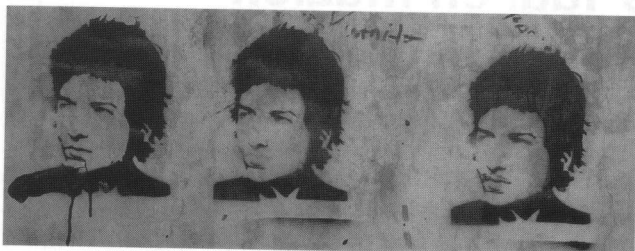

14/Taal en Muziek

met korte (regeleindes) en langere (witregels) pauzes en breuken in de tekst creëert de schrijver het ritme. Als hij het wit op grammaticaal onverwachte momenten inzet, geeft dit spanning en dynamiek aan de tekst. Dylan zingt zijn eigen wit; meerdere pauzes in één zin, ongrammaticale afbrekingen, bijna gesproken 'free verse' regels in een melodieuze gezongen, rijmend raamwerk, en het laten doorlopen van één woord over meerdere noten – eigenlijk het uitstellen van een wtruimte. Een voorbeeld van dat laatste in 'One of us must know': 'Never meant to do you any ha - arm.'

Onder hedendaagse dichters heerst een groot wantrouwen tegen 'mooischrijverij'. Elke vorm van plechtigheid en gewichtigdoenerij moet vermeden worden. De dichter doet niet meer of hij de waarheid in pacht heeft, hij be vraagt de lezer naar diens eigen denkbeelden. Hij confronteert de lezer met het onvermogen van de taal, en tegelijk de schoonheid van de poging toch 'iets' te zeggen dat precies zo begrepen zal worden als de dichter voor ogen had. Dichters proberen soms een afstand tot de tekst, in de tekst, te houden.

Vermoedelijk heeft ook Dylan een wantrouwen tegen schoonheid, en vermoedelijk zingt hij daarom vaak vals. Als hij in 'Never say goodbye' 'You're beautiful beyond words' zingt, zijn de langgerekte wiebeltonen ver verwijderd van het bezongen 'beautiful'. De valse noten scheppen afstand tussen de melodie en de luisteraar. Volgens Dylan: 'Everything is broken.' Het valse zingen werkt soms ook ironisch. Het schept een afstand tussen de 'vertelinstantie' (de ikpersoon uit de songtekst) en de vertolker. Dylan heeft in zijn oeuvre een rijke persoonlijke mythologie geschapen, met veel terugkerende personages en beelden. Hij verwerkt autobiografische elementen in zijn teksten, maar dat wil niet zeggen dat Bob Dylan ooit met 'ik' in een liedje zichzelf bedoelt. Ook buiten de liedjes om heeft hij zich niet willen laten vastpinnen. Toen iedereen hem toejuichte als de stem van een generatie, de protestzanger die ieders gevoel vertolkte, trok hij zich terug uit het publieke leven. Later had hij een streng christelijke fase waar hij ook weer afstand van nam. Hij schreef een 'autobiografie', *Chronicles*, maar verwacht daarin geen ontboezemingen over zijn stukgelopen huwelijk of zijn ernstige motorongeluk. Dylan kan in één nummer zowel gedreven en overtuigend in de huid van zijn tekstpersonage kruipen, als er afstand van nemen door vals te zingen en bijvoorbeeld ogen-schijnlijk ongeïnteresseerd en nors op het podium te staan.

4. Uit de mond van baby blue

De eerste keer dat Dylan me opzocht, was mijn vriend net bij me weg. Hij had zijn lakens van de vloer getrokken en zijn kwasten achtergelaten. Kwaad deed ik de deur open, en daar stond Dylan met zijn vossengrijns en verregende krullen. 'It ain't me, babe,' zij hij, 'I will always be emotionally yours.' Ik liet hem binnen. Eenmaal aan de keukentafel wilde hij mijn hand lezen. Had hij van een zigeunermeisje geleerd, zei hij. Ik vroeg me af hoe lang hij wilde blijven, maar durfde het hem niet te vragen. Dylan was in die tijd voortdurend op tournee. Ik gaf hem mijn hand. 'Een levenslijn als een vierbaanssnelweg, baby,' met zijn lange nagel tikte hij op een kruispunt. 'Je kunt hier niet langer blijven, pak je spullen en vertrek.' Een brandlucht. In de lucht boven mijn handpalm was een kleine vlam ontstaan. Ik zag wat Dylan bedoelde, pakte mijn jas en de kwasten, en liep naar buiten. De grond was heet onder mijn voeten. Ik dacht dat ik Dylan volgde toen we het huis uitliepen, maar buiten was hij niet te bekennen. 'De critici ontleden mijn songs alsof het konijnen zijn,' mopperde hij wel eens. Als een goochelaarskonijn was hij verdwenen. Sinds die dag ben ik onderweg, zo snel als het geluid.

5. Beauty walks a razor's edge

*toen duisternis een deugd was
en moddervol de weg
kwam ik uit de wildernis
een wezen zonder vorm*

*jij stopt 's nachts op de snelweg
je asfalthart in zijn stalen kooi
resoneert als een schroefje op
de tonen van de motor, vlucht-
strookballade vol grijze lijnen,*

*'kom hier' zei ze, 'ik geef je
een schuilplek voor de storm'*

6. Gat

Het zou ongepast zijn hier de belangrijkste punten uit het artikel op een rijtje te zetten. In plaats daarvan bied ik u een gat aan; een sleutelgat of een donutgat, een echoput of een zwart gat, u mag kiezen. Ik kies zelf vandaag een oorgat, om geluidsgolven in op te vangen, en betekenissen in te laten ontstaan.

Schuingedrukte tekst = (losjes vertaalde) fragmenten uit 'Shelter from the storm' (Bob Dylan, 1974, Ram's horn music)

Biografie auteur

Floor Buschenhenke is schrijver en redacteur.

Zie www.woordheks.nl voor haar huidige activiteiten